

„БУКОВИНА“

виходить 10. і 25. кожного місяця.

Редакція і Адміністрація:
VIII. Albertgasse 5,
Tür 13.

Поодинокі числа по 10 сгр.

БУКОВИНА

Видає „Союз українських послів на Буковині“.

„BUKOWYNA“

Organ des Verbandes der
ukrainischen Reichsrats- und
Landtagsabgeordneten der
Bukowina.

Redaktion u. Administration:

VIII. Albertgasse 5,
Tür 13versendet an die unbemittelte
Mannschaft der k. u. k.
Armee, an die Militär-Spi-
tälern und Flüchtlingslager
unentgeltlich.

Einzelnnummer 10 h.

Відень, 26. вересня 1916.

Майже чотири місяці минає отсе, як ми припинили видавництво „Буковини“. До сего кроку примусили нас військові події на нашій рідній землі — Буковині. А йшли ті події надзвичайною, навіть на теперішній час несподіваною швидкістю. На 10-го червня вийшло ще останнє число нашої газети в Чернівцях і нікому не прийшло на думку, що ще тої самої днини будемо примусені покинути рідну країну. Прийшло воно дійсно несподівано, але втім не було нічого надзвичайно дивного. Ся війна принесла для наших ворогів тільки великих несподіванок, що розмірно далеко менші події на сході, а особливо в Буковині, нам треба було прийняти спокійно. Ми-ж добре розуміли і розуміємо, що ми жили в найбільше непевній частині нашої держави, ми знали, бо все вказувало в нашій часописи, що маємо до діла з зрадливим сусідом — Румуном. Трета інвазія московських військ на Буковині веліла нам бути приготовленими на близьке співділане Румуні з Росією. Так і сталося. Зеднавши собі тихцем Румунію, Москалі вдарили на нас величезною силою власне тоді, як найкрасіші частини наших хоробрих військ почали були побідоносний наступ на італійським фронті, щоби завдати віроломному бувшому союзникови заслужену кару. Мимо того Москалі не встигли досягнути значніших успіхів, не то діпняти властивої своєї цілі; они перечислили ся в своїх надіях, думаючи, що їм вдасть ся проломити наш фронт на кількох місцях і сильним наступом завоювати Галичину, передовсім наш княжий Львів. В протягу чотирох місяців не вепіли вони в бажаний мірі захитати наш фронт, а що ми вступили ся з Буковини, а почасти й зі східної Галичини, так се стало ся для конечности вирівнення довгезного фронту. Ми заняли ще до кінця серпня заделегідь приготовані позиції й переконали ся від тогди не раз, що ніякі, хочби які кроваві жертви Росіян не всилі нас захитати в нових позиціях. В східній Галичині і Буковині навіть починають наші війська змушувати Москалів до відворотних рухів. Таке саме дїє ся з Румунами в Семигороді. Словом, є повна надія, що вороги за якийсь час знову вступлять ся з нашою землею. Отсі надії скріплюють в нас не лишень військові факти, але головню й особи вождів, які перебрали команду на східнім, а тим самим і нашим фронті. На Буковині і в східній Галичині веде наші війська наш престолонаслідник, генерал кавалерії архикнязь Карло, а головна команда цілого східного фронту спочиває в руках славного німецького вождя Гінденбурга. Сама вже особа архикнязя дає нам запоруку, що Буковина дорога нашій державі і що за всяку ціну мусить бути освободжена з ворожих кігтів. В тій надії прикладаймо знову руки до визвольної праці, яка має увінчатись відбудовою матеріального і духового життя в нашій рідній стороні! Наші брати, що зістали в краю ратувати останки нашого добра, жадають від нас сєї святаї віри, а наші потомки — вільні сини австрійської Буковини — віддадуть ся нам за те щирою пам'яттю.

Проч зі зневірою!

„Und man kann, wenn man will, und wo ein Wille ist, ist auch ein Weg, es kommt nur darauf an, das man ihn gefunden hat und ihn mit Konsequenz verfolgt. Ich bin sehr zuversichtlich.“

(Hindenburg.)

Газети принесли кілька днів тому назад вістку, що новий шеф генерального штабу всіх військ левих Німеччини, Гінденбург гостив у себе заступників преси і сказав між иншим слова, які ми виписали на чолі сєї статі. Ми перекладом сї слова на українське. Генерал Гінденбург сказав: „Коли хто хоче, то й може, а де воля, там знайдеть ся й дорога. Ходить лиш о те, аби єї найти і консеквентно нею ступати. Я сильно уповаю на наші сили“. Чому ми поставили сї слова на початку своїх виводів? Кождий з наших читачів легко здогадає ся, яка тому причина.

Сего підбадьорення нашого духа передовсім треба нам Українцям, а з'особна нам буковинським Українцям, які силою військових подій по раз третій мусіли покинути свій рідний край і втікати на чужину перед завзятим ворогом.

Тяжкі се часи — треба признати! Кілько то нашої української інтелігенції а також нашого простолюдю мусіло покинути свій довголітний дорібок, а кілько то людей покинуло навіть свою родину і то все не знаючи, що принесе близка будучність. Про маєток навіть нема що говорити. Тому й не диво, що не одного з наших людей розпука береть ся і вони тратять всяку надію, що колинебудь побачать свій рідний край. Занадто сумні особисті переживання відбирають багатьом охоту перенести ся гадками в світлішу будучність.

І саме в пору і для нас підносять свій голос великий вождь німецький. Ми знаємо, що Гінденбург не любить багато розбалакувати ся, не розливає „великих слів велику силу“. Ославлений блискучими перемогами генерал навіть не радо розмовляє про будучність. Бо-ж у війні годі щонебудь пророкувати наперед. Однак коли він піднімає свій голос і каже: „Я сильно уповаю“, то він немов і до нас Українців кличе: „Не потурайте слабодухам, глядіть сміло у красну будучність!“ Гінденбург каже, що „хто хоче, той і може“. Так, у великій мірі добрий успіх залежить від ділаючих осіб самих.

І дійсно, коли глянути на три місяці взад, то вже з минулого маєм причину черпати надію на гарнішу будучність. Чи вороги своєю офензивою досягнули ті далекосяглі цілі, про які вони мріяли? — А сим разом вони всі враз на нас наступили. — Чи гадають наші вороги, що їм не може повести ся але? А от ми бачимо перед собою судьбу Румунії, який недавно ще занадто добре поводило ся, коли вона, будучи нашою мирною сусідкою, заробляла на нас велику суму грошей.

А по другім ми знаємо, що правда по нашій стороні, по стороні центральних держав. Ніхто наших ворогів не провокував, ніхто не кував лукавих плянів на їх існування. Противно, вони самі визвали нас до бою, вони хотіли вирвати кусні з нашого тіла державного і ними пожити ся. Вони прово-

дять війну заборчу. А хто має такі пляни, то очевидно, аби як довго приготувляючись, не може позбутися своїх заборчих інстинктів. Ми знаємо добре, який був кінець такого великого завоювальника як Наполеона I. Історія сама — так сказатиб — карає злочин заборчої, несправедливої війни. Правда, що та справедливість не раз і десятки і сотки літ дасть на себе чекати. Та в теперішні часи, коли все жите йде таким швидким кроком і історія — немезида швидко постигає свою жертву.

Наша держава разом зі своїми союзниками бореть ся о своє існування. А коли перед очима когось стоїть грізне питання: бути чи не бути, его сила волі — о якій говорить Гінденбург — напружується до найвищого степеня. Тоді то розум людський придумує всі можливі способи, аби виратувати себе від неминучої загибелі. Се так само, як би напав на когось дикий звір. Тоді чоловік добирає сто раз тільки сил, аби свого ворога поконати.

Не забуваймо, що в нас і наших союзників є висша організація, висша інтелігенція, яка побільшає до великих розмірів народні сили, народну енергію. Наконєць ми бачимо і в звичайнім житті, що дрібніший господар старається вихиснувати все в своїй господарстві, що він інтензивніше працює як власник великих земель.

Се саме можна сказати і про цілі держави. Наші вороги, які мають великі сили, навіть не встані їх використати в такій мірі як ми.

Та не лиш зі загального міждержавного положення черпати нам Українцям надію на красну будучність. Ми бачимо, що й о наше існування ходять і що воно як найтісніше зв'язане з побідою центральних держав. О наше жите-буте на сході ходять в першій лінії. Ми-ж бачили, як підчас окупації всі инші мови признавав російський ряд, тільки нашої ні. Вороги наші торгують нашими землями. Москалі наперед собі вже уклали пляни що до Галичини, а Румунія острить собі зуби на Буковину, неначеби ся послідна була чисто волоским краєм. Значить, для наших ворогів нас нема — ми для них не існуєм.

І чи ж сих кілька міркувань не вистарчає, для доказу, що коли ходять о наше жите, то треба напружувати силу волі до найбільшого степеня? Чи-ж ми не бачимо, як малий нарід — Болгари — в протягу яких 30 літ здвинули сильний організм, так що всі їх вороги на Балкані а навіть Москва дізнала поразки з їх сторони! І такий малий нарід використовує всі сили національні і стає у найбільшій запересті світової поважним чинником побіч великих держав. Бо хто малий, най не гадає, що він тим самим і безсильний. В ній кріпиться багато енергії, лиш треба єї силою волі зі себе видобути.

Пригадаймо собі ті славні часи української козащини, коли Україна, опутана своїми ворогами політично, національно, й економічно, здавалось отот має згинуть. А що стало ся? В тій хвилі, коли лютий ворог збирав ся нам готувати оконечно гріб, коли вже багато наших людей тратило надію на дальшу будучність, підняв ся цілий нарід як один

муж і скинув зі себе пута віковичної неволі та зберіг собі права самостійності.

Перебули ми в світі не одну заверуху. Бороли ся ми з Татарами сотки літ і їх таки поконали. Перебули ми страшні часи 17-го віку, коли нас було менше, свідомість національна слабша, знане і оцінюване нашої бувальщини дуже мало розширене і досить поверховне; перебули часи 18. віку і початки 19-го, де наші сусіди добрі голосили про нашу неминучу національну смерть. А тепер, де ми маємо свідому інтелігенцію, хоч малочисельну, своїх заступників національних, де наша справа вийшла на арену Європи, де вона звязана з існуванням таких могутих чинників, як осередні держави, тепер опускати розпучливо руки ми не сьмієм, бо поповнилиб просто злочин. — Хвилеві невдачі і з тим звязані настрої не повинні взяти верх над здоровим розсудком. — Рани завдала війна всім народам і таким, що не воюють, і більшим і культурнішим від нас. Однак живучість наша, яку виявляє наша історія, каже нам сподівати ся, що по тяжких лихолітях настануть і для нас сьвітліші часи.

А ми „станьмо кріпко, да не посрамим землі української“, як казав до своїх воєнків один з наших прадідів-провідників!

Т. В.

Теперішнє воєнне положенє.

Наші вороги, до котрих належить майже пів світа, приготували ся роками до війни і дали почин до неї, думаючи, що в короткім часі удасть ся їм розшматувати нашу дорогу батьківщину, щоб потім розділити наш край між себе. Та вони дуже помилили ся в своїх рахунках і певно жалують вже, що зачали таке нерозважне і небезпечне діло.

Ся страшна війна зачала ся року 1914. Німці вдарили найперше з цілою силою на Францію, побідили Французів і Бельгійців і заняли цілу Бельгію і десять округів Франції; наші війська стримували в той час російські маси; в році 1915 стали ся великі події; наші і союзні німецькі війська віднесли світлу перемогу над Росіянами і в протягу літа здобули цілу Польщу і Курляндію і велику часть Волиня і освободили майже цілу Галичину і Буковину. Зараз по сім завоювали ми разом з Болгарами, які прилучили ся до нас, цілу Сербію і Чорногорю і майже всю Альбанію. Вороги потерпіли велику невдачу на цілм фронті; та замість признати свою неміч, вони стали потішати себе надіями, що прийдуть ліпші часи.

Вони стали зброїти ся сильно, щоби вдарити на нас рівночасно на всіх фронтах і взялись приєднувати собі нових приятелів, обіцюють їм зате чужі краї; так приневолити вони Португалію, щоби виповіла нам війну, а пізнійше стали мішати ся і в чисто грецькі справи і всіми средствами хотіли спонукати єї аби пішла з ними і станула до боротьби, та дарма, король і грецький народ не хотять війни і їх воля стане ся мимо всіх погроз і знущань держав порозуміння.

Найновішою важною подією, се виповіджене нам війни з сторони Румунії. Ми знали вже від давна, що Румуни вдавали лиш з себе наших приятелів а в дійсности чекали лиш догідного часу, аби напасти на нас зза плечий, коли ми вже будемо лежати на землі. Та ся штучка їм не вдала ся, бо держави порозуміння, насамперід Росія, поставили єї перед рішене: або тепер або ми тебе пізнійше не потребуєм. Так мусіла Румунія рішити ся до війни і в день 28. серпня зачав ся воєнний стан між монархією а Румунією. Рівночасно переступили єї війська угорську границу і зайшли в

край угорський. На се віроломство колишньої союзниці відповіла Німеччина, Болгарія і Туреччина також виповідженем війни Румунії. Спитає ся кождий, чи Румунія допоможе багато нашим ворогам. На се можемо відповісти, що ні, що ствердили і найновіші воєнні події. Хотай не можемо сказати бупімбито нові вороги були нам дуже раді і пожадані, то з другої сторони не треба приписувати сій події більшого значіння ніж вона дійсно має.

Розгляньмо тепер всі боевища поодинокі; зачнемо найновішим ворогом.

В Добруджі.

себто в тій часті румунського краю, яка припирає до Чорного моря, мала Румунія дві великі кріпости над Дунаєм, котрі мали служити як точки опертя для воєнних підприємств проти Болгарії. Сі дві кріпости се Тутракан і Сілістрія; сю послідну забрала Румунія в розбишацький спосіб від Болгарів в році 1913. Румунія певно думала повести з Добруджі рішачий удар проти Болгарів. Та стало ся інакше. Болгари і Німці а також і Турки не чекали, аж вороги приготувлять ся добре, але ввійшли зараз в Добруджу і стали гонити ворогів навперед себе. За кілька днів впала кріпость Тутракан, причім полонено майже цілу залозу прямистка. В руки наших союзників впало більше як 400 офіцерів, 40 лікарів і 25.000 мужа а здобичи 100 канон, 60 машинових карабінів і багато воєнного матеріалу, в кілька днів опісля опорожнили Румуни Сілістрію і відступили дальше на північ; тут зібрали вони сім дивізій, та в триднівній битві відкинуено ворога дальше взад, причім Румуни і Росіяни потерпіли знову великі втрати і лишили в руках побідників більше як 3000 мужа полонених, чим зросло число полонених на 28.000 мужа. Від тоді зачала ся погоня за ворогом, котрий хотів держати ся в пригтовлених становищах далі на півночі; та супроти Німців і Болгарів він не міг нігде задержати ся довго і мабуть в короткім заберуть ся вороги геть з Добруджі. Через се стануть вільні великі сили наших союзників, котрі буде можна ужити десь на иннім місці.

В Семигороді

перейшли румунські війська через угорську границу і зайшли в Семигород, причім обсадили міста Брашо, Надь-Себен і Чік-Середу; ми вже наперед опорожнили сі місцевости, бо так вимагало сього загальне положенє; однак є певна надія, що Румуни не натішуть ся довго сими „здобутками“ і підуть назад туди, відки прийшли, а може ще геть дальше. В Семигороді прийшло до поважніших боїв лиш коло Гатсегу, де союзні війська побили Румунів і гонять їх далі. Мабуть в найблизнім часі прийде і в Семигороді до більших боїв, а що до їх висліді можемо бути цілком спокійними.

На російськім фронті

панував від Риги аж по Припять спокій, отже не було ніяких важних подій. Зате напосілись Росіяни за всяку ціну, щоби пробити наш фронт в полудневій часті. Вони постановили собі за ціль, вибороти Ковель, Львів і пробити ся через Карпати в низину Угорщини, щоб там злучити ся з Румунами. Майже що дня приходять до скажених боїв, так на заході від Луцка, коло Галича і в Карпатах; однак Росіяни мимо величезних мас людей не можуть відсунути нас взад; хоть тут і там приневодже нас перевага ворога, відтягнути той або сей кусник фронту взад, то цілість фронту незахитана, а втрачене здобуваємо назад протинаступами, а на деяких місцях, як під Зарічем, переходимо самі до наступу і всі наші підприємства щастять ся.

На фронті проти Італії

панував від вибореня Горичі який-такий спокій. Від кількох днів розгоріли ся на високорівні Красу знову скажені бої, бо Італійці хотять всіми силами пробити тут наш фронт, аби дістати ся до Триесту. Та доси всі їх наступи розбили ся о героїську витривалість наших хоробрих жовнярів.

На заході

ідуть безперестанно скажені бої між Німцями а Французами і Англійцями на фронті між Анкром а Соимю. Вороги вставили тут великі сили і гонять їх на німецькі лінії день в день. Хотай перед великою перевагою треба було подати ся трохи взад, то вороги окупили кождий крок землі тяжкими кровавими жертвами, які не стоять в жаднім відношеню до осягнених здобутків; отже і тут даремні всі старання ворогів, щоби освободити Францію і Бельгію; до сього вони не мають сили.

На Балкані

хотять держави порозуміння дістати ся до Царгороду, однак до нині се їм не вдало ся і не вдасть ся і пізнійше. Недавно перевели Німці і Болгари вдатний наступ проти армії генерала Саррая, чим скоротили значно свій фронт а тепер набігають вороги даремно на сей новий фронт.

В Кавказі

перевели Турки недавно протинаступ, побили Росіян і виперли їх далеко на північ і на північний схід. В найновіших часах не було там ніяких важних подій.

З поданого перегляду видно, що на всіх фронтах кипять гарячі і скажені бої; ми свідомі собі, що нас чекає ще добрий кусник твердої праці, однак що ворогам не вдасть ся їх зловий замір, сього ми певні і за се ручить нам хоробрість наших війск і наших союзників, о котру розібють ся всі їх зусилля.

Турки над Золотою Липою.

Воєнний кореспондент „Frankfurter Zeitung“ пише про турецькі дивізії на галицькім фронті:

Саме коли почала ся нова російська офензива на арменськім фронті відїдали перші поїзди з турецькими військами з Туреччини на східно-галицький фронт. Війскові поїзди ішли швидко один за другим з Царгороду через Болгарію, Сербію і Угорщину до східної Галичини і на Волинь. Тільки в Білгороді і Земліні вони задержували ся для припочинку війск. Зараз після приїзду на місце призначення один турецький корпус заняв призначений йому відтинок фронту в огневій лінії на схід від Львова, инні дивізії остали ся в резерві. Жовніри легко закліматизували ся, бо се в більшій часті селяни, мешканці гір Малої Азії, де підсоне не таке лагідне, як в Галичині.

З приходом отоманських дивізій до Галичини вже порішено було уступити з висуненого наперед у виді клина, Ботмерова фронту над Стрипою. Росіяни напірали сильно в перед і підчас тих тяжких боїв помагали Турки обороняти нову лінію. В зовсім неглибоких законах стрілецьких, без дротяних перегород перед собою вони все відіпрали російські масові наступи. Від того часу значно скріплено артилерію боевих отоманських відділів, побудовано і укріплено їх становища, і в боях, що вели ся в перших днях вересня на схід від Березан вони ще раз доказали, що вони є перворядним добрим військом.

Одна з дивізій, що бе ся коло Бережан, брала участь в битві під Яніною підчас балканської війни. В жовтні 1914 її кинено до Галиполі і там вона через п'ятнадцять місяців боронила серед убийчого огня корабельних гармат Форту Арі Бурну. Мужва дивізії складає ся головню з молодих анатолійських мужиків, старшими річниками доповнює ся відділи. Підофіцери мають военний досвід. Є загально відоме, що сі жовніри бують ся хоробрю, та не почувують потреби хоронити ся перед огнем. Знаменито виконують вони земельні роботи, яких вимагає модерна тактика. Побіч Анатолійців бують ся чорнолиці Араби і мешканці з околиць Смирни і Бруси. Командант дивізії у віці Енвера-Паші. Командант корпусу се високий офіцер турецького генерального штабу. Турецькі офіцери в своїм поведенню ввічливі і елегантні. Кождий офіцер знає добре німецьку або французку мову. З своїми союзниками вони остають в щирій приязни, також і ті, що виховані у Франції, і шанують своїх німецьких учителів. Радо признають ся до расового споріднення з Мадярами. Анатолійці виявляють великі здібности у веденню степж. Всі турецькі жовніри не терплять дротяних засіків, які уважають для себе перешкодою в рукопашнім бою. Богато з них вже цілими роками остає поза домом і всі знають, що конець сєї війни їм тепер принесе довгі роки мира.

Битва в Добруджі.

День 27. серпня приніс дві події, які не справили нам виправді ніякої несподіванки, однак після загальної думки мали правдоподібно статись пізнійше. Італія, що мило намови всіх ворожих нам сторін довго вагала ся, чи виступити її проти Німеччини, рішилась, за посередництвом швейцарського правительства донести цісарському правительству в Берліні, що від 28. с.р. „уважає ся як в военний стані з Німеччиною“. Рівночасно — очевидно в повнім порозумінню з італійським зрадником — виповіла й Румунія війну Австрії. Вночі між 27. а 28. серпнем з'явив ся королівський румунський амбасадор Маврокордато у Віденським міністерстві заграничних справ, щоби передати письмо з виповідженем війни Австро-Угорщині. Треба піднести, що до того часу Румунію можна було уважати союзником Австрії, а то на підставі угоди, заключеної між обома державами в літі р. 1883. Ся угода мала на меті спільну оборону проти Росії. Батько теперішнього короля румунського, Карло I. підчас послідньої балканської війни ще відновив союзу угоду; та коли вибухла світова війна, старий король опинив ся в дуже тяжкім положенню сувороти більшости волоських політиків, які бажали зближення до політики антанту, себто ворожих нам держав: Росії, Англії таї Франції. Суперечність тих поглядів стала причиною сильних душевних зворушень, а в кінці навіть смерті короля Карла. Престоноаслїдник Фердинанд, чоловік слабої волі, чим раз більше улягав впливам москвофільського окруження, яке згодом набрало ся жильного перекопання, що вдасть ся Румунам звалити Австрію за допомогою Росії й загарбати напів волоску Семигородчину. Оттак Румунія, що до кінця другого року війни вдавала доброго сусіда, а часом навіть приятеля Австрії, рішилась проти нас. Безвиримірна підлота волоських політиків дозволила їм, приймати підкупні гроші від наших ворогів і, впеваючи нас о своїй дружній „нейтральности“, рівночасно робити добрі гешефти головню на продажі збіжжя, якого не доставало в Німеччині, а часом і в нас. Від часу світлої перемоги союзних держав над розбашакою Сербією завітє Румунів супроти Болгарів стала надто важним чинником у румунській політиці. Щоби не допустити до перемєнства Болгарії на Балкані, пристала Румунія до Росії, надіючись з такого союзу збільшення держави поза границі Добруджі, яку недавно позискала хитро-мудро, без пролїти крові. Добруджа (невелика країна між рікою Дунаєм а Чорним морем, положена на сході віг болгарсько-румунської границі) завдяки рухливості німецько-болгарської армії стала майже рівночасно з нападом Румунів на Семигородчину новим, а дуже важним тереном війни. Болгари wraz з німецьким союзником скоро заняли волоські кріпости Тутракаа і Сілістрію над Дунаєм, забрали в полон 28 тисяч ворожого війська і споре число гармат. Сегодня положене в Добруджі таке: Болгарсько-німецька армія від проводом славного генерального маршала полевого Макензена побідним походом чим раз дальше посуває ся в глибину Добруджі. Румунсько-московські війська подали ся послідніми днями настільки в зад, що приїде ся їм з напруженням всіх сил вже стати в обороні дуже важної залізничці, яка провадить а Букаренту до Констанци, себто з румунської столиці понад Дунай до чорноморського побережя. Брак подрібних вістий про теперішні бої в Добруджі велить нам заняти тимчасом викидаюче становище. Довідуюмо ся тільки, що після тридневного відвороту перед на-

ступаючими союзними військами, до яких пристало й турецьке помічне військо, побиті Росіяни і Румуни алучили ся з новоспровадженими силами в загальній лінії Расова—Козадіну—Тусля. В теперішню хвилю киплять завітє бої около занятих ворогом становищ. Тут покаже ся, чи нова балканська війна має відограти ся на волоській землі, чи на болгарській, до чого стремлять російсько-румунські союзники. Борба о Добруджу — найбільшої ваги для самого вислідку війни. Ходить о се, щоби ударемити ворожий плян походу через Болгарію аж до Царгороду. Заняти турецьке головне місто й стати всемогучим володарем Чорного моря а рівночасно й рішаючим чинником на Балкані, се давня мрія московських князів, се заповіт Петра Великого. Румунія, яка, вступивши в слїди Сербії, мала мстити московським військам дорогу до Туреччини, сегодня загрожена в найважнійших точках власної таки держави. Завітє сподіваного здійснення високопарних плянів на Балкані, судило ся лукавому зрадникови — Волохови станути до борби о жите — буде. Від маршала Макензена, що зумів могутними ударами згладити сїрбське королівство, Румунія певно не зазнає ліпшої долі, хіба що вдасть ся їй відперти союзні війська і присилувати їх до відвороту в Добруджі. На всякий випадок без значнійшої помочи з боку Москалів не сме чіпати на поліпшенє свого положення. Москалі знов, ратуючи Румунію, мусіли-би зречи ся дальшої офіцизми на галицько-буковинським фронті, значить: попрощати ся раз на все з гадкою про поновну гостину в Львові, де українське населенє їх згадує тільки проклянами.

В справі воєнних виселенців.

Загальна Українська Рада.

У Відні, вересень 1916.

Загальна Українська Рада присвятила свої засідання з 2, 5, 13 і 15. с. м. справам евакуованого з Галичини і Буковини населення. В широкій дебаті, яка вивязала ся по рефераті посла Льва Левицького, застановляла ся З. У. Р. передовсім над евакуацією населення з тих околиць Галичини, які тепер є місцями боїв; беручи під увагу долю українських виселенців, обговорено способи, якими можна буде прийти в поміч матеріально і морально.

Опісля обговорено положене українських виселенців в баракових таборах, причім референт п. Л. Левицький, як і всі бесідники, що брали участь в дискусії, звертали увагу на ті недомагання, які про-являють ся в поодиноких таборах що-до матеріальної як і духової сторони жита виселенців. В дискусії піддано критичному розглядові все, що доторкає таборового жита виселенців, починаючи від невідповідної і негігієнчної будови бараків, недостаточного і до звичаїв нашого населення не приуровненого харчованя та інших недомагань в матеріальнім заосмотреню виселенців, а кінчаючи на духових потребах жителів таборів, як школи для дітвори, курси для позашкільної молодіжи і старших, читальні, книжки і газети, в кінці аматорські вистави та иншого рода духові розривки.

Сконстатовано однодушно, що важкою хобою таборових уряджень є цілковите залишенє принципу самоуправи населення та кооперативи, що час побуту в таборах за мало вихисовуєть ся для практичних занять в домашнім промислі з зарібковим характером, що недостаточно зреалізована по таборах правна порада для виселенців і посередництво о праці.

Вислідом сих дебат було одноголосне прийняте внесенє пп. Л. Левицького, Жука, Темницького та Весоловського, які частю відносять ся до самої евакуації та способів переводження її, частю до таборового жита виселенців з матеріального погляду.

Що торкаєть ся формального трактованя тих ухвал та переведення їх в жите, рішено візвати Президію З. У. Р., щоби передовсім закоунікувала ухвали Ради обом запомоговим комітетам — т. зв. загальному українському і буковинському, — а потім відбула з Президіями тих комітетів спільну раду, щоби обдумати способи і поробити спільно заходи в цілі як найскоршого і найширшого переведення в жите мериторичних ухвал З. У. Р.

Сій нараді передано також оголошенє в пресі докладного комунікату про потреби українського населення, навіщеного війною та евакуацією, яке перебуває чи то в таборах, чи в розсіянню по різних місцевостях держави, про домагання, які конференція порішнить поставити з одної сторони до української суспільности з зазивом до самопомочи, та про всі дальші заходи, які ся конференція уважати-ме за потрібні і доплїні.

Нарада українських послів у Відні з бароном Ділером.

У Відні, конець вересня.

В половині сього місяця приїхав намісник бар. Ділер до Відня, де відбув ряд конференцій з правительством і з галицькими політїками. З української сторони мали з ним довшу конференцію пп. д-р. Кость Левицький, Романчук, д-р Лев Бачинський і Володимир Темницький, котрі явили ся у нього як представники українського парламентарного заступництва і З. У. Р.

Конференція мала за предмет довгий ряд справ актуальних для нашої суспільности й війни.

Обговорено між иншими справи примусового виселюваня людности з областей сусідючих з лінією. На підставі уповажнення президента міністрів і начальної команди армії заявив п. намісник, що виселюване може бути примінюване тільки що до місцевостей, які лежать в боєвій лінії або в безпосереднім, найблизшим сусідстві її. Розширюване виселюваня на дальший пояс місцевостей начальна команда армії виразно заборонила, а намісник готов кожної хвили на донесенє, йому особисто пересланє, зарядити все потрібне, щоби розпорядок начальної команди був виконаний в кождім конкретнім випадку.

Крім сєї важної справи полагоджено з намісником або бодай підготовлено з ним полагоду бо-гатово инших справ, як справу виплат за военні чинїтьби, справу Талергофу, поодинокі питання, звязані з відбудовою краю, справу віднови видавництва „Народної Часописи“, справу перемиського єпископства, справу помічних референтів шкільних, питання приміщення одної української гімназії в Новім Санчи, врешті справу львівського „Народного Дому“.

(„Діло“.)

Буковинський комітет запомоговий.

По третій інвазії на Буковині скликав посол Н. Василько, який щиро і надзвичайно горячо заяв ся нещасною долею збігів, визначнійших людей на нараду, як би помочи тим збігцям з Буковини. На нараді урядили заснувати комітет, який припав назву: Fürsorgekomité für die Bukowinaer Flüchtlinge (Wien IX. Schwarzspanierstrasse 15, Tür 10). Протекторат над комітетом обняли бумі президент Буковини: міністер внутр. справ князь Гогенльогє і намісник барон Бляйбєбен та теперішній президент Граф Мєран. Міністерство признало офіціальний характер комітету і уможливило таким способом представителєм Буковинців оікувати ся долею нещасних крайнів. В комітеті укомпітували ся виділи, головний і ексекутивний. До президії головного комітету ввійшли маршалок Буковини барон Гормузакі і посол Н. Василько. Членами сего виділу є заступники всіх націй на Буковині. З Українців засідають тут крім посла Н. Василька посол І. Сємака, посол Спинул, посол Лукашевич і нотар Др. Н. Дрогомирецький. До ексекутивного виділу належать з Українців посол Спинул, нотар Др. Н. Дрогомирецький і дир. Г. Гордий. Нотар Др. Н. Дрогомирецький є заступником голови сего виділу і провадять цілу канцелярію комітету.

Посол Н. Василько постарав ся завдяки своему впливові, що в короткїм часі повстав з добровільних даток запомоговий фонд, якого сума досягає тепер 450 000 К. Фонд зростає з кождим днем, впливають більші і менші датки, а в посліднім часі цісар жертвував 10.000 К з власних фондів.

Комітет опікує ся всіма абігцями з Буковини. Вибрав делегатів, ктрі їдуть по краях, де живуть абігці, дивлять ся, в яких відносинах живуть і старають ся улегшити їм житє інтервенціями в урядах та матеріяльно помічно. Для України назначено делегатом нотаря Др. Н. Дрогомирецького. Велика частина абігців попала в крайню нужду. Комітет уліяє їм одноразові запомоги до 50 К, дає місячно для 50 осіб ціле убрале, для зовсім бідних що перебувають у Відни, марки на їд, а ученикам роадає даром книжки. Крім того комітет старає ся, щоби втікачі діставали добре і відповідне занятє, дає поради в ріжних справах, а в останній часі почав давати пожитки до висоти 500 К. Щоб можна дістати пожитку в комітеті, треба мати поруку.

Для України комітет має велике значінє. Майже всі наші втікачі живуть в лихих обставинах і потребують помічи. Наші заступники помігли вже не одному і нема України, щоби не дістав поміч, головно від посла Н. Василька, сего великого прихвилья і щирої діяча українського народу. Кожний може вдатися до комітету і може числити на добре поагодженє его просьби. Кореспонденція з комітетом для України по українськи. А.

НОВИНИ.

Від Редакції. З причини ворожого наїаду на наш край мусіли ми застановити на якийсь час наше видавництво і починаємо тепер його на ново. Просимо всіх наших прихильників і всіх людей доброї волі помагати нам у видавництві і присилати вісти про житє і бутє наших абігців, про патріотичні діла наших жовнярів і цивільного населєня, і рівночасно поширювати скрізь нашу часопись де лишень живе і пробує тепер наш народ, та подавати нам нові адреси. Ті передплатники, що заплатили вже передплату на „Буковину“ аволють подати свої адреси і будемо висилати їм „Буковину“ дальше. Адреса Редакції і адміністрації така: Redaktion „Bukowyna“ Wien, VIII. Albertgasse 5, Tür 12.

Граф Андрій Шептицький живе. Заграниці часописи рознесли були недавно вістку, що український львівський єпископ граф Андрій Шептицький, якого Москалі забрали до Росії за его вірність до цїсаря і держави, помер. Ся вістка неправдива. Граф Шептицький живе.

Недуга посла Василька. Наш дорогий провідник посол Николай Василько на превеликий жаль цїлого нашого загалу заведував і находить ся від 18-го с. м. в одній з відєнських санаторій. Причини недуги та її прояви вказують на велике перепрацьованє. Посол Василько заведував тяжко на жовчеву хоробу 28-го серпня с. р., отже в день по виповідженю війни Румунією Австро-Угорщині. Жовчева недуга повстає наслідком перепрацьованя і гризоти. Яку велику і тяжку працю повинить посол Василько, годі собі навіть уявити. Через цїлих 25 місяців сеї страшної заперухи працює він надзвичайно щільно з повним пожертвованєм для нашого загалу, а та праця забирає весь вільний його час. Посол Н. Василько працює і бере участь в засіданях З. У. Ради, працює в клубі українських буковинських послів і на щотижневім засіданю сего клубу поагоджує велике число всіляких справ, поагоджує денно 100 до 150 штук ріжної кореспонденції, а відтак інтервенє в усіляких справах по ріжних урядах і т. д. Крім сего приймає в себе посол Василько денно багато людей, особливо жовнярів, яких навістило воєнне нещастє і помагає кождому та дає раду й пораду. Се все разом вплинуло щільно на здоровлє посла Василька й тепер поважна недуга примусила його вдатися до санаторії. Лікарі, професор Ковач і доцент Велсберг, сподіють ся, що посол Василько в протягу 3—4 тижнів цїлковито вьдоровлє. Лікарі зарадили хорому цїлковитий спокій, якого доконче потрібно до вьдоровлєня. Посол Василько дальше поагоджує в санаторії споре число кореспонденції і тим самим на жаль не хоче точно віддати ся лікарським зарядженям. Та як сказано, здоровлє посла Василька ліпшає і є повна надія, що вкортці наш дорогий земляк поверне цїлковито до здоровлє. Сего бажає йому щиро весь український нарід.

Українські школи в Празі, а то народні, гімназійні і учительська семінарія будуть сими днями отворені. Зголошувати ся треба писемно у директора Николая Ісопенка (Prag, Königl. Weinberge, Chodská 26, Parterre), залучуючи кореспондентку з адресою на відповідь. Звертаємо на ся увагу Українців, що перебувають в Празі й по інших містах чеських. Задумують отворити в Празі і бур у для українських учеників, бо родичам не вільно переносити ся до Праги. Зазначуємо вьразно, що повищо не посплатиб дітїй до Праги а ждати на писемну відповідь дирекції.

Буковинський Виділ краєвий урядует тепер в Празі ul. Dvornichova 24.

Буковинське краєве правительство находить ся тепер у Празі. Так само находить ся в Празі і Рада шкільна краєва. Адрес той самий.

Українські школи на Волині. Зазнав до суспільности і учительства. Нових українських шкіл на Волині основує ся тепер більше число. В тій цілі вибираєть ся місцевости, до котрих з окружних сіл може ходити дітворя — тає, що ті школи мати мут, вплив на більше число населєня. Людність відносить ся до українських шкіл дуже прихильно, діти ходять до них радо. Наша суспільність повинна теор і то скоро подбати за матеріяльне забезпеченє тих шкіл, бо що тепер з помічю тих шкіл захопимо, се буде нашим дійсним станом посіданя. Баганим було би, щоби ті учитель і учительки, що похो-

дять з занятих повітів і побирають платню, а не мають занятя, зголошували ся на адресу: „Українська Шкільна Рада окружна у Володимирі Волинським, — до рук бурмистра п. Г. Мартинича“. Складки просимо присилати на адресу кредитового товариства „Дністер“ у Львові, ул. Руска ч. 20, число книж. вкл. 9883. Книжки до науки в народних школах, як також до читаня (для сільських бібліотек) жрим. казки, повістки, річники „Дзвінка“ і т. п. просить ся висилати на висше подану адресу.

Віданаченє офіцера України. Рудольф Дурет, поручник при 37-ім полку піхоти кр. оборони віданачений срібною медаллю II-ої класи.

Нові оплати почтові і телеграфічні, які входять в житє з днем 1. жовтня с. р., представляють ся так: Оплата за лист до 20 грамів 15 сот., за кождих 20 грамів 5 сот. Переписні листки, издавані військовою управою з видрукованою почтовою маркою, 8 сот., всі інші переписні листки 10 сот. Оплата на друку виносить 3 сот. за кождих 50 грамів. На посилку з друками без ріжниць ваги можна буде наліплювати т. зв. поспільну марку за 2 сот.; посилка а такою маркою буде пересилана а такою самою скорістю як листи і переписні листки. Оплата за товарні пробки виносить 4 сот. за кождих 50 грамів; вага посилки може доходити до 500 грамів. Посилки т. зв. ділових паперів („Geschäftsbriefe“), допущена від давня за границю, буде заведена також внутрі держави і до Угорщини, Босни й Герцєговини і Німеччини; оплата виносить ме по 5 сот. за 50 грамів, одначе найвисша оплата мусить виносити 25 сот. Оплата за цїлий листу буде складати ся з оплати за вагу порученого листу і з оплати за вартість; оплата за вартість виносить буде в Австрії 5 сот., до Угорщини, Босни, Герцєговини й Німеччини 10 сот. за кождих 300 гр. Що-до пакунків, занесено сфєрфову систему і заведено оплату відповідно до ваги в відступах 5 кг., при чім найвисша вага може буги 20 кг. Нова оплата в Австрії і до Угорщини, Босни і Герцєговини за 5 кг. 80 сот., за 10 кг. 2 К, за 15 кг. 3 К, за 20 кг. 4 К. Почтові перекази в Австрії і до Угорщини і Босни й Герцєговини виносить муть до 50 К 20 сот., за кождих дальших 50 К по 5 сот.; до Німеччини за кождих 25 К 25 сот. Телеграфічна оплата за слово виносить ме 8 сот., при чім мінімальна оплата за телеграму мусить виносити 1 К. Телеграма пресові, які допускають ся в Австрії, Угорщині і Босні й Герцєговині, коштують 4 сот. за слово, при спавшальваню 15 К за перших 500 слів і по 3 К за кождих дальших 100 слів. Де нема сього окремо зазначено, там оплата відносить ся до Австрії, Угорщини, Босни й Герцєговини і Німеччини. З огляду на нові оплати будуть видані нові почтові марки. Сї оплати мають принєсти державі коло 90 міл. кор. доходу більше ніж дотепершні.

Брак дрібних грошей можна усунути в той спосіб, що ділить ся наперові 2-коронівки на дві або чотири рівні куєники, на що австро-угорський банк дав повіл. Поодинокі часті можна замінити на цїлі в агада-нім банку.

Румунія проклинає російську нахабність. Румунська часопись „Діміяца“ через цїлий час воєнної заперухи захвалювала поплі тебеса російськї порядки і вела агітацію за прилученєм Румунії до Росії. Московські агітатори допровадили до того, що Румунія виповіла нам війну і російські чиновники зїхали ся тепер зі всіх усюд, залили майже цїлу Румунію та почали заводити свої нахабні порядки. Коли Москалі почали до живого допикати Румунам, підняла згадана часопись крики, що, мовляв, Москалі знасилюють нас, рабують нашу волю, мішають ся в наші порядки і т. д. Се діє ся в початках „дружби“, а що буде пізнійше? Румуніи ще не раз будуть нарікати на свій дурний розум і на московського союзника!

Без характеру бувають не тільки одиниці, але й цілі народности. Питаєш ся цигана якої він віри, а він відповідає: А якої Вам треба? — Таке саме й було з нашим віроломним сусїдом — Румуном. Не дурно звяк наш буковинсько-український нарід прозивати закордонних Румунів — циганами.

Російський уряд-революціонером. Правда, що се смішне? А предінь воно правдиве. Між болгарським населєнем в Добруджі розкидають московські агенти відозву з підписом царя, в якій заваєть ся болгарське населєне до бунту проти болгарського короля і т. д. У відозві говорять ся, щоб населєне скинуло короля Фердинанда з престолу і створило републіку. Погане стоять справи в Росії, коли царський уряд говорить про революцію і републіку.

Хто знає, де тепер перебуває Др. Лев Когут з Чернівців, звольт подати його адресу нашій Редакції.

Добра й дешева кухня: VII. Вєз. при вул. Kirchengasse 48, при Neustiftgasse. Щоденні вечірні сьодени України.

НАУКА, ЛІТЕРАТУРА І ШТУКА.

Молода Австрія.

З початком сего року основано при відєнським органі для організації австрійської молодіж „Jung Oesterreich“ українське виданє п. н. „Молода Австрія“. Издавана аразу в формі додатку, українська „Молода Австрія“ має згодою, а як нас повідомляють, вебавом, переіменити ся в окреме видавництво під молодо-

австрійським стягом. Виданє має на меті стремити до культури духа і тіла австрійської молодіж всіх націй в напрямі розвитку мужеських чеснот. Издавана також в мовах чеській, польській, хорватській, словіньській і італійській, часопись має також на меті збудженє і скріпленє духа солідарности і шляхотної емуляції молодіж всіх австрійських націй в іня — молодавстрійської ідеї. Призначенє для молодіж в зрілшій віці, стоить се виданє в посереднім звязку із стремлєнем до воєнного припосібленя молодіж, так як культура духового і фізичного гарту сама собою причинає ся до скріпленя відповідности одиниці і загалу. Часопись є рівночасно також органом організації молодіж „Молода Австрія“, на котрої чолі стоить издавчє органу капітан Павло Кальтшмід. Редактором українського виданя є відомий український публіцист др. Володимир Кушнір. Издавництво наділяє поштерем ряд найвисших державних і краєвих властей, а власне: ц. і к. Начальна Команда Армії, ц. к. Міністерство публічних робіт, ц. к. Міністерство земліництв, ц. к. Міністерство торгівлі, ц. к. Міністерство краєвої оборони, ц. к. Намісництво Долишньої Австрії, краєве Правительство Босні і Герцєговини, краєві Шкільні Ради Дол. і Гор. Австрії, Сгарні, Карявті, Країни, Тиролю, Форальбергу, Чехії, Морав і Шлєску і врешті ц. к. Державний Союз патріотичних організацій молодіж в Австрії. — Богато ілюстрований місячник містить статі з усіх царин знаня, з історії літератури, з наук природних, зі штуки, торгівлі техніки і з житя спортивного. Бажаючи, щоб виданє стало підмогою товариського і спортивного житя, издавчі зорганізували в порозуміню з Долишньо-Австрійським Товариством від нещасливих випадків в користь ріжних передплатників часописи обезпеченє від нещасливих випадків і обовязку поруки, так що той, хто заплатить річну передплату, тим самим і без окремого зголошеня стає обезпеченим від нещасливих випадків і обовязку поруки. Се обезпеченє відносить ся до участі в спортивних вправах, ігрищах і стрільню, як також до випадків, які приключать ся по дорозі до і від місця вправ. Тим способом стає виданє не лиш теоретичним і практичним дорадником організації молодіж, але й подає своїм передплатникам з кругів молодіж практичні користи. Не від річи згадати, що видавництво устроє конкурс праць своїх передплатників з обсягу легких літературних, артистичних і технічних робіт, обслуговує радю і посередництвом при набуваню приладів до спорту, стрільня і т. в. — З огляду на те, що поки що німєцьке і українське виданє стоять з собою в тісній, навіть технічній звязку, та поки українське виданє буде зорганізованє окремо, треба передплачувати німєцьке і українське виданє разом. Передплата на оба виданя виносить однак річно всего 5 кор. 20 сот. Адреса редакції і адміністрації: Wien VII. Neustiftgasse 54.

МАЛИЙ ФЕЙЛЕТОН.

Патріотичні Жиди.

Один знакомий пруський майор, „ортскомандант“ в однім нашім подільським місточку, стрінувши мене оду-чайно питаєть ся:

— Ви Українець?

— Так — кажу.

— Глядіть, я дотепер мав вражінє, що Українці дуже бідний нарід. Я думаю лиш про матеріяльний бік.

— А тепер? — питаюсь. І він розповів:

— Щоби в якийсь спосіб зібрати золоту монету, звернув ся він із запитом і зазивом до Жидів сего місточка. Вони розповіли, що самі, правда, золота не мають, але доколичне сільське, українське населєне його купами має, поакопуване в землі. Найліпший спосіб, щоб його відти видобути сей, що кождий мужик, який прийде за перепускою, має принєсти бодай одну золоту штуку, яку йому виниляєть ся на наперові гроші, инакше не дасть ся перепустки. І гляньте, протягом 10 днів я зібрав понад 1600 корон золоті монети і відіслав до нашого державного банку.

Я ошів і зробив дуже дурну міну.

— Ви звинїть, каже, коли населєне не патріотичне, без жадного „штатсгефелю“, мусить ся прибігати от хоч-би до таких невинних в своїй суги штук.

І ми попрощали ся.

Приходить до мене за кілька даїв мужик. Він чогось ховів у Німців, вони його не розуміли і відіслали до мене.

— Чого хочете? — питаюсь.

Він мовчки, поводи, з повагою витягає узянє, розважує його довго і без слова кладе золоту десятикоронівку на сїд.

— То на що?

— Та прошу о перепустку переїзати через міст, зібрати решту барабалайки з поля.

— Добре, а на що 10 корон?

— Таж инакше не дають перепустки, — каже, — як не виниляєть ся золота.

— Ба, а деж ви взяли золото?

— Та купуємо всі в місті в Жидів.

— А кількож ви за него дали?

— 14 корон. А є люди, що давали Жидам і по 16 корон за золоту 10 коронівку...

І я зрозумів, як то наші мужики з землі золото викопують.

О. З. С.

Друкарня І. В. Верная, Wien IX. Canisiusgasse 8—10.